

oldalán padka humuszolása során római út maradványai kerültek elő. A megelőző feltárást október–novemberben végeztük.

SZABÓ GÉZA

106. Dunaszentgyörgy, 6. sz. út rehabilitáció

(Tolna megye) U, B, V, Ró, A

2006. szeptember és november között régészeti szakfelügyeletet tartottam a 6. sz. út rehabilitációs munkálatainál. A topográfiai viszonyokat is figyelembe véve, a 119. km-szelvényénél átvágott kis meder menti dombnál az útépitéshez kapcsolódó földmunkáknál őskori és római kori régészeti jelenségeket figyeltünk meg. A megelőző feltárást szeptember–október folyamán végeztük el, az útpálya jobb és bal oldalán, a Ny-i oldalon a 119+050–119+350 km-szelvény (szeptember 25. és október 13.), a K-i oldalon a 119+100–119+200 km-szelvény (október 16–21.) között. Összesen 2245 m² felületen az újkőkori, bronzkori, kora vaskori és császárkori településnyomok mellett a római kori út sóderes alapozását is viszonylag hosszú szakaszon sikerült követnünk, felszínét kibontanunk; valamint feltártuk egy avar temető részletét.

SZABÓ GÉZA

107. Dunavarsány, MOL-1. lelőhely

(Pest megye) N, I

2006. március 14. és április 2. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a Százhalombatta–Tiszaújváros MOL távvezeték nyomvonalára által érintett lelőhelyen. Az itt megkutatott 205 m²-nyi területen mindössze 1 népvándorlás kori és egy ismeretlen korú gödör került elő. A szelvény ÉNy-i részében, a 2. sz. objektumból és részben közvetlen környezetéből kevés, apró kavicsal és homokkal soványított, jellegtelen kerámiatöredéket gyűjtöttünk össze.

GALLINA ZSOLT

108. Dunavecse, szeméttelép

(Bács-Kiskun megye) Ő, Sza, Á

2006. július 12-én helyszíni szemlét végeztünk az illegális homokbánya területén. A helyi szemétteléptől ÉNy-ra fekvő több hektáros területen a felszín a környezettől 1,5–2 m-re lemélyítve találtuk, alja egyenetlen, részben gazos volt. A bánya oldalfalai leszakadozva és bemosódva álltak. A lemélyített területen elszórtan régészeti korú kerámiatöredékeket gyűjtöttünk, melyek több régészeti korszakból származnak (őskor, szarmata).

2006. november 7-én újabb szemlén a lemélyített terület Ny-i szélén őskori és Árpád-kori leleteket találtunk.

Munkatársak: Somogyvári Ágnes, Mészáros Mónika, Cséki Andrea.

V. SZÉKELY GYÖRGY

109. Ecser, 2. sz. lelőhely

(Pest megye) R, LT, Sza, Á

Az M0 autópálya Pest megyei DK-i szakaszának építését megelőző régészeti feltárást során az M5 autópálya és az M0–4. sz. főút csomópontja, és a 31. sz. főút közti szakaszon dolgoztak 2006-ban a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársai. Ebben az évben kb. 62 500 m²-t tártunk fel március vége és május vége között. A 2001-ben és 2002-ben együtt összesen 970 000 m²-t tártunk fel. Mindegyik lelőhelyen a vezető geodéta Érdi Benedek volt. Informatikusok: Zoltán S. Péter és Tóth Károly. A teljes M0 feltárást koordinátora: dr. Tari Edit.

2006. március 21. és június 15. között a tavalyi ásatást folytatva újabb 119 objektumot tártunk fel a 2. sz. lelőhelyen. A terület K-i oldalán a magas talajvízszint miatt nem dolgozhattunk.

Az objektumok nagy része (80) nem tartalmazott leleteket, a keltezhető objektumokra is a leletszegénység jellemző. Bizonytalan őskori: 7 gödör, badeni: 6 gödör, kelta: 4 urnasír, 1 csontvázas sír, 3 gödör, 6 árok, 1 om-ladék, szarmata: 3 gödör, 3 árok, 1 ház, Árpád-kori: 1 gödör, 2 árok, recens: 1 gödör.

A 98. sz. félig zsugorított, melléklet nélküli vázat a markoló találta meg, de már a mezőgazdasági művelés is bolygatta. A 113. sz. gödörhulla mellett őskori jellegű cserepet találtunk. A 20. sz. badeni kerámiával keltezett gödörben két zsugorított váz feküdt egymáson, az egyiknek csontgyöngyei voltak. Ebből ítélve a két előző gödörtemetkezés is késő rézkori lehetett. A 14–15. sz. objektumokban csak szétszórt cserepek és emberi csontmaradványok utaltak a kelta urnás temetkezésre. A 65. sz. urnasír hamvait jól iszapolt, szürke, korongolt, vékony falú, réteges törésfelületű, gömbölyödő hasú, kihajló, duzzadó peremű, viszonylag kisméretű tálba helyezték. A 67. sz. urnasír maradt meg a legépebben: az ismeretlen alakú edényt az előbbihez hasonló tállal fedték le. A 66. sz. kelta (?) csontvázas temetkezés sajnos bolygatott volt. A szarmata objektumokból szokványos szürke, szemcsés anyagú, valamint jól iszapolt kerámia, az Árpád-kori objektumokból bekarcolt díszű kerámia származott.

Munkatársak: Fazekasné Bodnár Katalin régész, Bányai Kitti, Fehér Alíz, Jakucs János, Liebhaber Réka, Progli Szabolcs, Sas Alexandra régésztechnikusok.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

110. Ecser, 6. sz. lelőhely

(Pest megye) R, Szk, LT, Sza, N

2006 áprilisa és júniusa között folytattuk és befejeztük a lelőhely 2004-ben megkezdett leletmentését.¹⁴ Az idén

¹⁴ Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2004. Budapest, 2005. 210.; Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2005. Budapest, 2006. 230.

11 450 m²-en 933 objektumot tártunk fel: badeni, szkíta, kelta, szarmata telepobjektumokat, valamint két V. századi sírt. Ezzel a lelőhely teljes feltárt területe 50 070 m², összesen 3375 objektum került elő.

Ebben az évben tovább folytattuk a *badeni kultúra* igen intenzív teleprészletének kutatását. Több helyen badeni korú feltöltődési réteget is sikerült megfigyelni. Ebből a korszakból 406 gödröt, néhány árkot és egy sütőkemence platniját tártuk fel. Egy gödörben emberi, 28 gödörben pedig teljes vagy majdnem teljes szarvasmarhavázakat bontottunk ki. A marhavázak többnyire a medencecsont felé (hátra) fordított, eltört nyakkal kerültek elő. Egy gödörben két szarvasmarhaváza mellett nagyméretű tárolóedények (hombárok) töredékeit is megtaláltuk, amelyekből két edényt tudtunk összeállítani. A kerámiaanyagban mericék, gazdagon díszített belső osztású tálak, perem fölé magasodó fülű csészék, hengeres nyakú, nyomott gömbös testű, kannelúras korsók, pontsorokkal és karcolással díszített, kónikus tálak, halbárka alakú edények, amfóra alakú edények, hombárok töredékei fordultak elő. A karcolt és benyomkodott díszekben gyakori az inkusztráció. A kerámián kívül csiszolt kőbaltákat, pattintott kőeszközöket, csonteszközöket, állatcsontot, kagylót (*Unio crassus*) is tartalmaz a leletanyag. A kerámiaanyag előzetes vizsgálata alapján a badeni telep a kultúra fiatalabb klasszikus fázisába sorolható (Neustupni D; Nemejcová–Pavuková III–IV).

Kevés objektumot találtunk a *szkíta korszakból*: néhány gödröt és három földbe mélyített, lekerekített sarkú téglalap alakú házat, hossztengetyűkben két oszlophellyel. Leletanyagukban behúzott peremű tálak, bikónikus, magas fülű csészék, rátett bordadíszes fazekak, kézzel formált edények töredékei, orsógombok, állatcsontok fordultak elő. Találtunk egy rombusz mintájú agyagpecsétlőt is.

A tavalyihoz képest jóval több volt a *kelta objektum*: 10 földbe mélyített, oszlopszerkezetes házat, 2 sütőkemencét és 67 gödröt tártunk fel ebből az időszakból. A kelta házak szintén földbe mélyített, lekerekített sarkú téglalap alakúak voltak, általában két oszlophellyel. Padlójuk nem volt, csak letaposott járósintjük. Több ház járósintjéből mélyedt le nagyszámú karólyuk. A sütőkemencékből csak az agyaggal tapasztott sütőfelületek maradtak meg. A kelta objektumokból duzzadt peremű, grafittal soványított, seprűdíszes edények, kihajló peremű, magasra húzott vállú tálak, S-profilú tálak töredékei, állatcsont és patics került elő. Egy gödörben és környékén vassalakot is találtunk. Az egyik gödörből származó bronzkarikás állatfejes fibula nyomán a telep LT B korú lehet.

A *szarmata korból* szintén földbe mélyített házat, gödröket, árkokat, külső kemencéket tártunk fel, főleg a terület déli részén. Itt igen sűrűn jelentkeztek az objektumok, több esetben a kelta és néha szarmata objektumokra is rá voltak ásva későbbi gödrök, árkok. Több szarmata gödörben bontottunk ki emberi, és ku-

tyavázakat. A jellemző leletek: terra sigillata és római festett töredékek, szürke, jól iszapolt edények, a késő császárkorra jellemző szemcsés, kavicssal soványított fazekak, kevesebb kézzel formált edény, sok állatcsont (kagyló és halcsont is) és patics. Előkerültek még fém-, és kerámiasalak, vastárgyak, csontkorcsolyák, csontárák, orsógombok, fibulák, bronzdrót, gyöngyök, üvegtöredékek, fenőkövek és őrlőkövek, az egyik házból egy karcolt díszű csontfésű.

A terület ÉNy-i szélén, egymástól mintegy 5 m-re két É-D tájolású sírt is kibontottunk. Mindkettőben háton fekvő, nyújtott vázak feküdtek. Az egyik sír rabolt volt, Ny-i oldalán a rablógödröt is megfigyeltük. Két másodlagos helyzetű poliéder csüngős, kőberakásos arany fülbevalót, valamint vaskést és bronzkarikákat is találtunk benne. A másik, érintetlen sírban csak egy töredékes edény volt a koponya mellett.

Munkatársak: Horváth Tünde (MTA RI), Bodnár Katalin, Fekete Zoltán régészek; Érdi Benedek, Téglásy Kolos geodéták; Pál Róbert, Susics Diana, Szeredi Anna, Tóth Gábor (SZTE) régészhallgatók; Bosnyák Valéria, Káplár Ildikó, Kis Attila, Kiss Enikő, Kulcsár Zoltán, Liebhaber Réka, Péter Dávid, Szrnka Attila régésztechnikusok.

PATAY RÓBERT

111. Ecser, 7. sz. lelőhely

(Pest megye) LT, Sza, A, Á

Az M0 autópálya ecseri csomópontjában elhelyezkedő, rendkívül nagy kiterjedésű lelőhely feltárása 2004 óta zajlott, a munkát 2006. június 13-án fejeztük be. Ebben az évben 20 800 m²-t tártunk fel. A teljes feltárt lelőhely mérete: 87 840 m². A csomópont a lelőhely terepbejárás során meghatározott területének Ny-i részét, mintegy harmadát fedi le.¹⁵ 2006-ban 1443 objektumot tártunk fel. (Lásd az *illusztrációt a 195. oldalon!*)

Az utolsó évben a csomópont ÉK-i, Ny-i részén és D-i nyúlványában zajlott a feltárás. A régészeti keltezhető objektumok nagy része (97%-a) szarmata. Két Árpád-kori és egy avar kori objektumot találtunk, valamint egy a szarmata jelenségek által túlnyomórészt megsemmisített kelta telep maradványait.

A *késő szarmata* telep déli, egykor három oldalról vízzel övezett, a „félsziget” csúcsán elhelyezkedő része bizonyult régészeti fedettség szempontjából a legsűrűbbnek. Mivel stratégiaileg kedvező pont volt, ahonnan be lehetett látni a környéket, és a víz is a közelben folyt, több periódusban is újra és újra megtelepültek itt. Ezen a területen találtuk a legtöbb késő szarmata földbe mélyített házat (volt, ahol kettő, egy esetben

15 Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2004. Budapest, 2005. 210–211.; Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2005. Budapest, 2006. 231–233.